

عاشوواره‌که‌ی سهدر له تاران

06-10-2019

نووسه‌ره‌کان

زریان روژه‌ه‌لاتی

کورتە : دەرکەوتنی موقتەدا سهدر له نیوان ریبه‌ری ئیران و قاسم سلیمانی فه‌رمانده‌ی سوپای قودس له عاشوورای ئەمسالدا له تاران، رووداوێکی گ‌رن‌گ‌بوو که ده‌شێ کارێگه‌ری له‌سه‌ر سیاسه‌تی ناوخۆی عێراق هه‌بێت.

دەرکەوتنی موقتەدا سەدر لە نیوان رێبەری ئێران و قاسم سلیمانی فەرماندەیی سوپای قودس لە عاشوورای ئەمسالدا لە تاران، رووداویکی گرنجیووە کە دەستی کاریگەری لەسەر سیاسەتی ناوخوای عێراق ھەبێت.

سەدر لە کاتی کەدا لە تاران دەرکەوت کە ناوکییە ناوخوایەکانی شیعەیی عێراق بە گۆر و تینەو بەردەوامن و مشتومڕەکانیش لەسەر کابینەکی عادل عەبدولمەھدی درێژەیان ھەبە. بێجگە لەو، پەلکیشکردنی عێراقیش بۆ مەملانێی ناوچەیی و نیودەولەتی، بوو ھەتە بابەتێک کە حاشای لێناکرێت.

چۆن لە دەرکەوتنەکی سەدر لە تاران تێبگەین؟ لەو ھەش گرنجتر، ئەمە دەتوانن چ کاریگەرییەکی لەسەر سیاسەتی ناوخوای عێراق دا بنێت؟

بۆچی سەدر لە تاران دەرکەوت؟

لایەنگرانی سەدر پێیان باشە سەردانەکی ئەو بۆ تاران بە بابەتێکی ناسیاسی ھەژمار بکەن و زیاتر بەرگێکی ئایینی و شەخسی بە بەلایدا بدروون. تەنانت ھەندێکیان بۆ لاکردنەوێ و ینەیی دانیشتنەکی موقتەدا سەدر لە نیوان خاوەنی و سلیمانی، بە بابەتێکی سیاسەتی ناوخوای ئێران ھەژمار دەکەن. بەلام، پێدەچن بۆ ئەو کەسانە کە بەدواداچوونی سیاسەتی عێراق و ناوچەکی دەکەن، ئەستەمبەن باوەر بەم پاساوە بکەن. چونکە لە عاشووراکانی رابردوودا، سەدر دیمەنێکی وای پێشاننەداووە و دەمێکیشە پەیوەندی لەگەڵ بەرپرسیانی ئێراندا سارد و سەر.

بۆچوونیکی دیکەش باس لەو ھەدەکات کە لەوانە موقتەدا سەدر بۆ ریککەوتن لەگەڵ ئێرانییەکان سەبارەت بە تێپەرکردنی عادل عەبدولمەھدی سەردانی تاران کردبێت. بەلام ئەمەش ناچیتە عەقلەووە. چونکە، سەرەرای گۆشار و رەخنەکان، ھێشتا ھیچ ھەولێکی بەرچاوی سائیرۆن- سەدر بۆ لابردنی عەبدولمەھدی بەرچاوا ناکەوێت.

بەرای ھەندێکی دیکەش، لەوانە سەدر خەریکی ناو بۆ نیوان ئێران و سعودیە بێت و، پێدەچن لەبەرئەووە سەردانی تاران کردبێت. راستییەکی، ئێران و سعودیە کە ناڵیکی بە ھێزتریان لە عێراق و سەدر ھەبە بۆ ئەو ھەتی بتوانن گەتوگۆ بکەن. ئەوان دەتوانن لەرێگە ھەندێک لە ولاتە عەرەبیەکانی کەنداو یان تەنانت راستەوخوا پەلام بۆ یەک بێرن ئەگەر مەیلی دانووستاندنیان ھەبێت، ئەک سەدر کە ماو ھەیک لەگەڵ ئێرانییەکان لە ھەکتر لالووت بوون.

بەشیو ھەیک گشتی دەرکەوتن چەند ھۆکارێک بۆ دەرکەوتنەکی موقتەدا سەدر لە تاران دەستنیشان بکەین:

بەکەم: رۆلی ئایەتوللا کازمی حائیری و کیشەیی ناوخوای شیعە لە عێراق

دوای ھێرشێ فرۆکە بفرۆکەوانەکان بۆسەر بنگە و بارەگاکانی ھەشەیی شەعی، موقتەدا سەدر رایگەیاندا کە پێیان باشە ئەو ھە کاری ئیسرائیل بێت و لەگەڵ بەشێک لە سەرکردەکانی ھەشەیی شەعی بە ملکەچبوون بۆ بپارەکانی ھۆمەت و بابەتی دروستکردنی ھێزی ئاسمانی ھەشەیی شەعی کەوتە ناوکییەووە. ھاوکات لەگەڵ ئەوانەشدا، ئایەتوللا سەید کازمی حائیری ھەسینی کە بە ئەسل کەرەلایبە و لە ھەزەیی علمییە قووم وانە دەلێتەووە، ھەتوایەکی سەبارەت بە ھەرامکردنی مانەو ھێزەکانی ئەمریکا لە عێراق دەرکرد. کازمی حائیری لە ھەتوایەیدا ھەشەیی شەعی بە "موقەدەس" ناو بردووە. قسەکانی ئەم ئایەتوللا ھەشەیی بۆ سەدر گرنجە و ناتوانن لێیان بێخەم بێت. چونکە، باوکی سەدر و ھەسینی کردووە شیعەکان پەپرەو لەم ئایەتوللا ھەبە! ئەگەر سەدر گۆی بەمە نەدات، دوورنیبە بەشێک لەو لایەنگرانە لێ بەتەکیتەووە کە "تەقلید"ی کازمی حائیری دەکەن. بە ئەگەری زۆر، سەدر ناتوانن بە تەواوی واز لە گوتارەکانی پێشووی خۆی سەبارەت بە سەرەخوای سیاسەتی عێراق بێنیت، بەلام مەملانێی زیاتر لەگەڵ ھەشەیی شەعی (بەشێک لەو ھێزە) و گۆینەدان بە کازمی حائیری، پوتانسییلی دا بەشکردنیکی دیکە لە نیو سەدرییەکان تێدایە کە زەحمەتە لەم ئان و ساتەدا موقتەدا سەدر ریسکیکی وا لە پێشچاوا بکەن.

موقتەدا سەدر جەند جارىڭ ھۆشدارى داۋەتە ھۆكۈمەت و خاۋازبارى ئەۋە بوۋە كە بىلايەن بىت و بەلەي ھەندىڭدا نەيشكىننەتەۋە. دەشنى ئەمەش ئامازەبى بۇ ئەۋ نىگەرئانەي كە سەبارەت بە پىدائى پۇستى گىرنگ بە ھەندىڭ لە بەرپىرسانى بەدر و داشكاندىنى سىياسەتەكان بەلەي فراكسىيۇنە رىكابەرەكەي سەدر لە ئارادان. دانوستاندن لەگەل بەرپىرسانى ئىران دەتوانى كاريگەرى لەسەر كىشەي نىۋان سەدر و لايەنەكانى پىكھىنەرى ھۆكۈمەت ھەبىت.

دوۋەم: پەيوەندى پر لە ھەلبەز و دابەزى سەدر لەگەل ئىران، بەلام بەردەوام

سەدر لە بنەمالەيەكى نىۋادارى شىعەيە كە لەرپىگەي خىزانەكەيەۋە بە خالىكى بەيەكگەپىشتنى سىياسەت و مەزھەب لە عىراق و لوپنان و ئىران ھەژمار دەكرىت. خىزمەتەي سەدرىيەكانى عىراق و لوپنان لەگەل بەكترى و بەيەكگەپىشتنىشيان بە مالەكانى خومەينى و خاتەمى (ئىران) لەرپىگەي ھاۋسەرگىرىيەۋە، گىرپىيەكى ئەۋ پەيوەندىيە سىياسى- مەزھەبىيەن. جگە لەۋە، ھەسەن نەسروللاي رىبەرى خىزبوللاي لوپنانىش تىكەلئايەيەكى بەھىزى لەگەل بنەمالەي سەدرىيەكان ھەبوۋە دەشنى رۇلىكىشى لە پەيوەندى ئىران و سەدردا ھەبىت.

نوۋسىنگەي تايەتەي موقتەدا سەدر، تائىستا سىفەتى "ھۆججەتولئىسلام ۋەلموسلمىن"ى بۇ بەكاردىننىت كە لە كۆي پىنج پلە، سىيەم پلەي رۇحانىيەكانى شىعەيە. بەلام كەسانى نىزىك لەۋ نەيانشاردوۋەتەۋە كە بەتەماي ۋەرگرتنى پلەي ئايەتوللايە كە پىندەچى جۇرى پەيوەندىيەكانى لەگەل ھەۋزەي قوم (ئىران) و ھەۋزەي نەجەف (ئايەتوللايە ھەلى سىستانى) ھۆكارىڭ بوۋىن كە تائىستا نەگەپىشتوۋەتە ئەۋ پلەيە. موقتەدا سەدر ۋانەي (خارجى) لە قوم ۋەرگرتوۋە كە مەرجىكى ۋەرگرتنى پلەي ئاتوللايە، بەلام تائىستا بەۋ مەرامەي نەگەپىشتوۋە. سەرەپاي ئەۋەي كە سالانىڭ لە ئىران ماۋەتەۋە و ۋانەي دىنى خويندوۋە، بەلام لەرۋوي سىياسىيەۋە لە نىۋەي دوۋەمى 2000ھەكان بەدوۋە سارد و سىرپ لە پەيوەندىيەكانىدا لەگەل تاران درووستبوۋ. كار گەپىشتە ئەۋەي كە لايەنگرانى سەدر تەنانت لەگەل گروۋپە شىعەيەكانى نىزىك لە ئىرانىش لە بەكىاندا و دۇرى قاسم سلىمانى فەرماندەي سوپاي قودسى ئىرانىش درووشمىان گوتەۋە(با قاسم سلىمانى..... ھۇا صدر ربانى). سەدر زياتر لە سىياسەتتىكى مەزھەبى، روۋي لە گوتارىكى ناسىۋناليسىتى- دىنى كرد و لە دەرئەنجامى ئەۋەشدا پەيوەندى لەگەل سەۋدىيە و ۋالتانى سوننە مەزھەبىشدا گەشەپىدا. ئەۋ پىشتىر رايگەياندبوۋ كە دۇرى دەستوۋەردانە لە كاروبارى ناۋخۇبى عىراق، بەلام ناسىۋوئىت عىراق بىتتە مەيدانى دۇرئايەتلىكردنى دراۋسىيەكانى كە ئامازەبەكە بۇ كىشەكانى نىۋان ئىران و ئەمىرىكا و ۋالتانى دىكە. ھەلبەت لەگەل ئەمەشدا پەيوەندىيەكانى لەگەل ئىران نەچىراند و لە ئاستى ناۋخۇبى عىراقىشدا، سەرئەنجام رازىبوۋە لەگەل ژمارەيەك لەۋ ھىزانەي كە بە نىزىك لە ئىران دەناسرىن، بىتتە كۆلەگەيەك بۇ پىكھىنەنى ھۆكۈمەت!

سىيەم: سوپرايەكانى سەدر

موقتەدا سەدر بە كەسايەتتەيەك نىۋبانگى دركردوۋە كە جارجار بىرپارى كتوپر دەدات. لەم ماۋەيەي دواپىشدا، مەيلى بەكارھىنەنى تويترى زيادبوۋە و بەشنىك لە پەيامەكانى لەۋ رىگەيەۋە دەگەپىننىت. ئەمەش واىكردوۋە كە تاۋەكو ئەندازەيەك ھاۋشىۋەي سەرۋك ترەمپ بىت لە ئەمىرىكا!

موقتەدا سەدر جەند جارىڭ بىرپارىدوۋە و دواتر بەجۇرىڭ لىي پەشيمانىۋوۋەتەۋە. ۋەك ھەلۋەشاندىنەۋەي سوپاي مەھدى كە دواتر بە ناۋي (سەرايە سەلام) دايانەۋە، لەگەل بىرپارى تەركى سىياسەت كە دواتر روۋي تىكردەۋە. دەشنى ئەمەي ئىستان، بىرپارىكى دىكەي كتوپرىن بۇ باشتىكردنى پەيوەندىيەكانى لەگەل ئىران.

ئەنجام

سەدرانەكەي موقتەدا سەدر بۇ ئىران، ئەۋپىش دواي قۇناخىكى سارد و سىرپ لە پەيوەندىيەكانى لەگەل تاران، ناتوانى سىياسى نەبىت. پىنگەي ئايىنى- سىياسى سەدر ۋابەستەي دىناي شىعەيە و لەۋەشدا لە چەند خالىكى ۋەك ۋابەستەي خىزانى و ۋابەستەي ئايىنى، بە ئىرانەۋە دەبەستىتەۋە. جگە لەۋە، لەرۋوي سىياسىشەۋە پىگەكەي لە سىياسەتى ئىستانى عىراقدا و دۇخى ھۆكۈمەتتىش، تاۋەكو ئەندازەيەكى زۇر گىردراۋي چۇنىيەتى مامەلەي سەدرن لەگەل ئەۋ گروۋپانەي كە بە نىزىكى ئىران ھەژمار دەكرىن. پىچەۋانەۋەي ئەۋەي باسدەكرىت، رەنگە گۇرپىنى عادل عەبدولمەھدى لەم قۇناخدا بە قازانجى سەدر نەبىت و ئەمەش تاۋەكو ئەندازەيەك ۋابەستەي ھىۋىكردنەۋەي گىرپىيە ناۋخۇبىيەكانە كە لەۋەشدا ناتوانى رۇلى ئىران لەپىش چاۋ نەگىرت.

بە ئەگەرى زۇر، دەرگەۋتەكەي سەدر لەنىۋان خامنەي و سلىمانى لە تاران، بە كەمكردنەۋەي لانىكەم كورتخايەنى ناكۇبىيە ناۋخۇبىيەكانى شىعە و بەتايەتى ناكۇبىيەكانى سەدر لەگەل بەشنىك لە ھەشدى شەعبى تەرجەمە دەبىتەۋە.

